

Korraldatud jäätmevedu – võimalused ja probleemid

Rein Haak
Tartu Linnavalitsus

Käsitlevavad teemad

- Korraldatud jäätmeveo võimalused, positiivsed kogemused Tartus
- Probleemid
- EJKL ettepanekutest jäätmeseaduse muutmiseks

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Korraldatud jäätmevedu on võimaldanud liikuda lähemale olukorrale, kus **kõik jäätmevaldajad on liitunud jäätmeveoga.**
- 2012. aastal eksisteerib jätkuvalt suur hulk jäätmevaldajaid, kes annavad jäätmeid üle ainult seetõttu, et nad on automaatselt liidetud ja toimib korraldatud jäätmevedu. Vabaturu tingimustes on tõenäoline, et nad ei näeks vajadust jäätmete üleandmiseks

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Jäätmevaldajate automaatne liitmine süsteemiga on hädavajalik vähendamaks **illegaalset jäätmete käitlemist** (jäätmete sokutamist kõrvalistesse kohtadesse, põletamine jms). Korraldatud jäätmeveo tulemusena on Tartus vähenenud prügistamine.
- **Liigiti kogumine** on korraldatud jäätmeveo raames efektiivsem kui vabaturul. Jäätmeid kogutakse korraldatud jäätmeveo raames liigiti paketi põhiselt ning liigiti kogumisest on praktiliselt võimatu kõrvale hoida.

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Korraldatud jäätmeveo juurutamine on oluliselt lihtsamaks ja **tõhusamaks muutnud järelevalve** korraldamise jäätmekäitluse üle
- Korraldatud veo raames vedude optimeerimine vähendab jäätmeveokite poolt tekitatud negatiivset mõju liiklusele ja õhusaastet ja müra
- Hinnad on korraldatud jäätmeveo raames langenud, sh liigiti kogutavate jäätmete hinnad

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid

- Korraldatud jäätmevedu on võimaldanud kaitsta kliente mitmete ebamõistlike tingimuste eest.
- Näiteks Ragn-Sells AS uued tüüptingimused vabaturul näevad ette pretensioonide esitamise ülilühikese aja jooksul. Pretensioon tuleb esitada 24 tunni jooksul tühendamise päeval alates kella 6-st hommikul.
- Praktiliselt jääb kliendile kohustus esitada pretensioon öösel – kella kümneni õhtul oodatakse teenindust ja siis on aega kaebuse esitamiseks järgmise varahommikuni.

Kokkuvõttes:

- Korraldatud jäätmevedu on võimaldanud liikuda riigi jäätmekavas püstitatud eesmärkide poole.
- Korraldatud jäätmeveo sisseseadmist põhjustanud asjaolud ei ole tänaseks ära langenud ning kogu süsteemi lõhkumine oleks ennatlik.
- Korraldatud jäätmeveo süsteemi kaotamisega läheks kaduma omavalitsuste, jäätmekäitlejate ja jäätmevaldajate poolt kaheksa viimase aasta pingutused euroopaliku jäätmekäitlussüsteemi rajamisel.

Probleemid ja ettepanekud

- **Seadusandlus** – kohati on jäätmeseadus reguleeritud ülitäpselt (väikestes detailides), suurtes küsimustes jääb palju nn lahtisi küsimusi.
- Kindlasti vajaks täpsustamist **jäätmekäitluskoha määramisega seonduv** – kas see koht tuleks määrata konkursi teel, millised on konkursi olulised tingimused jms

Probleemid ja ettepanekud

- **Juriidiliste isikute** suhtes võiks omavalitsus omada kaalutusõigust korraldatud jäätmeveost vabastamisel. Näiteks ülikoolid, suured kaupluste ketid – mõningatel juhtudel oleks otstarbekas lubada nendel korraldada jäätmekäitlus iseseisvalt.

Probleemid

- Sageli tuuakse probleemina välja väide, et „Korraldatud jäätmevedu (sh konkursside korraldamine) on omavalitsuse jaoks tülikas ja koormav“
- Tegelikult korraldavad omavalitsused pidevalt hankeid (tänavakoristus, lumevedu, ehitustööd jms), hangete korraldamine on rutinne tegevus ning üks osa omavalitsuse põhitegevustest.
- Üks kord kolme või viie aasta järel korraldatav jäätmeveo konkurss ei mõjuta märkimisväärselt omavalitsuse halduskoormust.

EJKL ettepanekutest

- EJKL on teinud ettepanekud jäätmeseaduse muutmiseks ning korraldatud jäätmeveo süsteemi asendamiseks „tegevusulubade süsteemiga“.
- EJKL poolt esitatud ettepanekuid on põhjendatud järgnevalt:
 - *„KOJV ei ole vähendanud peremehetute jäätmete hulka;*
 - *KOJV süsteemiga kaasnevad pidevad vaidlused ja omavalitsuste ja jäätmekäitlejate ressursside kulutamine;*
 - *KOJV madal hind ei motiveeri jäätmevedajaid otsima paremaid lahendusi elanike paremaks teenindamiseks;*
 - *konkurentsiolukord on halvenenud;*
 - *omavalitsused vabastavad kuni 30% jäätmevaldajatest, nõrk järelevalve omavalitsuste poolt“*

EJKL ettepanekutest

- Oleme seisukohal, et „tegevuslubade süsteemi“ sisseseadmine ei lahenda EJKL kirjas keskkonnakomisjonile kirjeldatud probleeme ja tõenäoliselt osaliselt probleemid isegi süvenevad
- **Peremehetute jäätmete hulk** „tegevuslubade süsteemi“ rakendumisel kasvab, kuna süsteemi toimivus hakkab tuginema jäätmevaldajate endi aktiivsusel, mitte automaatsel liitumisel nagu seni.

EJKL ettepanekutest

- **Järelevalve korraldamine** „tegevuslubade süsteemi“ korral on oluliselt keerukam, töömahukam ja ebaefektiivsem.
- Korraldatud veo puhul tuleb sisuliselt tegeleda ainult probleemsete jäätmevaldajatega ja info jõuab süsteemist kergesti omavalitsuseni. Omavalitsuse põhiline ülesanne on järelevalvemenetluse läbiviimine probleemsete jäätmevaldajate suhtes.
- Tegevuslubade süsteemi korral tuleks järelevalvel pidevalt tegeleda probleemsete jäätmevaldajate väljaselgitamisega erinevate jäätmeliikide lõikes ning lisandub järelevalvemenetluste läbiviimine.

EJKL ja Konkurentsiameti ettepanekutest

- Tegevuslubade süsteemi rakendamisel saavad ainult käitlusteenust pakkuvad ettevõtted osaleda konkurentsisis ainult läbi veofirmade.
- Tarbijateni ei tarvitse sellisel juhul jõuda näiteks Eesti Energia poolt pakutav odav käitlushind ning sellist olukorda ei saa lugeda üldist konkurentsiolukorda soodustavaks.

EJKL ja Konkurentsiameti ettepanekutest

- Oleme seisukohal, et omavalitsustel on õigustatud ootus riigi jäätmekavas toodud jäätmepoliitika elluviimise suhtes.
- Jäätmekavas toodud visiooni kohaselt saavutatakse kontrolli illegaalse jäätmekäitluse üle eelkõige läbi korraldatud jäätmeveo. Omavalitsused lähtuvad pikaajaliste plaanide ja tegevuste kavandamisel riigi jäätmekavast.
- Põhimõttelised muudatused peaksid alguse saama jäätmekavast või selle muudatustest ning need peaksid läbima keskkonnamõjude hindamise protseduuri.

heade mõtete linn